پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د بنوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر ګوټ کې له دی اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږی او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيځلې دی.

د لنډيو ځانګړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بی نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دی اشعار ويل څرګند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنګه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يې تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږی ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنګو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اټن ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوری یعنی هره یوه لنډۍ د ملی موسیقی پر ډول ډول آهنگونو او وزنونو باندې ږغیدای شی ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انګریزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کیږی دا د دی راز ملی اشعارو یوه ډیره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډۍ شوی نه دی یوازی یوه برخه یې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بیا به زیار باسو چې دا راز شعرونه یوه بله مجموعه د ترجمی سره مینوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب یو ځانګړی شعری صنف یا ټو لګی دی چې شفاهې ادب هم ورته وایې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه یو بیل او بشپړ ډول ځانګړی فورم لری . چې لو مړۍ نیم بیتي یې نهه سیلابه او دوهم نیم بیتی یې (١٣) سیلابه کیږی چې دا ځاتکړنی په نورو شعری فورمونو کې نه لیدل کیږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پیژ ندل کیږی .لکه: ټپه ، مصره او ټیکی .... چې دی هر نوم ته یو ځانګړی فلسفه موجوده ده چې د بیلګې په ډول یې زه یادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وایې چې د سیلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه دیره اوږده او غښتلی وی او یا داچې چې لو مړۍ نیم بیتی یې ددوهم نیم بیتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سیسي چې په کمر ولاړه وینه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وایې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پیاوړی توره به په مصر کې جوړ یدله ،نو د مصری توری شهر ت ډیر زیات وه او هغه به ډیره تیره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثیر او ښکلای یې د مصری توری سره تشبیه کړی چې د میوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د یا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په میو ند کې شهید نه شوی
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بر یا لیتوب او د ښکیلاک د ما تې سبب شوه یعنې دی لنډۍ په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروی چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلی سینی یې د انګر یزی ښیکلاک توپونو ته سپر کړی او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړی تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلی وینه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیی وجهه لری خغخ دا چې د لنډۍ تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټوپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شي چې یواځې احساس یې کیږی ،خو لیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شی که به روږغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دی مړ به شمه

★★★

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه
با نه دی ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبرى دي . بله داچې وخت او ځايې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځاى کې ويل شوى دي ،او نه يې چا ته د تعداد پته لگيږى . د لنډيو کتابونه چاپ شوى ، خو د تعداد په اړه يې څوک څه نه شى ويلى او نه يې کوم ليکوال ته څوک منسو بولى شى ،او نه څوک په ويلو کې انتيظار با سى . حتى کله کله يې خلک يو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وايې په تيره پښتنې پيغلې او زلميان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کيږده
ما ته بي واره ټپه خوند نه را کوينه
****
ما سره سمه سيا لى مه کړه
ما د لنډ يو سپاري لو ستلى د ينه

د لنډيو وو يونکي زياتره وخت تور سري وي . او د لنډيو ډيره بر خه د ښځو له خوا ويل کيږي ،او يل شوي دي . د لنډيو د منځ ته را تگ په باب کو مه خا صه نيټه نه شته او اټکل کيږى چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لرى وخيړونکي په دى عقيده دى چې ښا يې لو مړنې په لاس راغلى لنډۍ او يا په بل عبارت يوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه
يار مې د گلو لو کې گو تې ر يبينه (١)

لنډۍ چې د پښتو اولسى ادب او فلکلور اساس تشکلوى . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر يت مظاره کړى وپښتا نه ځوانان او پيغلې يې د مينې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالى په حا لتو نو کې وايې ، مشران يې په خپلو خبرو کې د ځينو مسا يلو د تا يد لپاره وايې : ،حتى کله ترى د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حيث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کيږي ،نو ويلای شو چې په لنډيو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پيښه انځور شوی ده چې دا انځور يدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ويل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وايي . دلته د ټو لنيز ژوند د څو اړخونو او پيښو يا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ يو کې په څو مره ساده ،روان او ظر يف انداز را نغاړل شوی او يو اوږده کسه يې په لنډو الفا ظو کې بيان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه څو حا لته راواخلو ښه به وي .

زه به عاشق سړی پو هيږم
يا يې رنګ زيړ وی يا يې شو نډي وچي وينه

په دی که څو شک نه شته ،چې په عاشقی او مينه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مينت ، پيغور او تهمتو نه وي ،چې دا يو حالت هم د لنډيو نه دی او هر يو يې په خبل وار تعر يف کړی ،هر حالت يې ژبه ور کړی او غږو کې يې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هيږی لکه د جدايي به وخت يې عا شق خپلی معشو قي ته د اسی وايي :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

د لنډۍ پيژندنه

د لنډی پيژني په اړوند په ځينو کتابونو ، ليکونو او څيړونو کې داسې راغلي دي :) لنډې په اولسي ادبياتو کز هغه ادبيات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بريالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان او تصوير کړی دی . (۱) (استاد حبيب الله رفيع ليکی) : لنډۍ يو هغه دوه مسره ايز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره يې نه په قافيه کې سره يو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډی هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړی برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سیمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو پاندې نومول شوي دي البته چې په هر محیط کې به یې د بیلې بیلې وجهې سبب شوی وي ، او هر یو نوم ایښودونکي به د یو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پری ایښی وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلومیږي . څو نومونه چې په بیلو بیلو محیطونو کې وربا ند ایښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتیا پښتانه یې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سیمې باسواده خلک یې پیژني .

بل تعریف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي. یا دا چې په دی ډول نظم کې یو ډول تاثیرات پراته دی ، چې په اوریدونکی په محضی اوریدو سره یو داسې ډول اغیزه کوي چې په خوله یې تعریف نه کیږی او اکثر پښتانه یې په محض اوریدو سره په ژړا کیږی او په زړه کې یې یو هیجان او سوز پیدا شي ، نو ځکه یې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنی ده په دې نظم باندې ایښی ده. راوړتي :)) د پښتو مشهور ادیب چې په قام انګریز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته یې ډیر خدمت کړی دی ، د دې پورته قول یې تایید کړی دی او لنډۍ په باب کې لیکی : ((د پښتو ژبې یو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسیقي په ذریعه ویلی کیږي ، د زیات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذریعه خپل وطني او ملي سرودونه را په یادیږي ، چې .. ۱۰))

د لنډیو ادبي او معنوي ویش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې یو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډیري زړې دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبیعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باریک موضوعات پکې پیدا کولاي شي چې په نور سندرو کې بیا په دي کم و کیف نه دي بیان شوي . (۱)

د لنډيو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دین ، قوم ، ژبه ، نیکونو میړاني ، ز ړورتیا او نورو اوچتو صفتونو ویاړ کولو ته فخر ویاړنه وایی . حماسي هغه شعرونو ته ویل کیږی چې موضوع یې ، جنګ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتیا ، ننګ غیرت ، توره او ویاړنه وي . لکه لاندې لنډیو :

علم دریاب کوشش کشتی دي
په کشتی کینه په دریاب و ګرځه میینه
****

چیرته چې علم حاصلیږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****

مورې لنډی توره مې راکړه
پر دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له ميونده روغ راستون شوي
خدايږو لاليه بې ننګۍ ته دې ساتيــــــنه)۱(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګينه پاڼه ده، چې له نوم څخه يې د سړي زړه ته ديدنونه، مينه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښايستونو د يوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنــــــوم څخه معلوميږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسيموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګې او ماذيګرې کلمې راځي .داهغه کلمـــــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمــــــوکې ستايـــــــــــل شوي چې انسان داوريدولو توان په ځان کې نه ويني چې په اوريدلويې دځوانۍ جزبه او د مينې ولوله راپاروي . دپښتنو په سيمه کې دګودرغاړه په مازديګرې کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کيږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پيغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مينو ديدنونه کوي. ګودر د ويالې او چينې سره هغه ځای ته ويل کيږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکيږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنيو ابو د پوره کولو کار اخيستل کيږي، چې ګودر ته معمــــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښيږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سيمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستيو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنيايي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شريکوي او د خپلو يارانو سره د ديدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د يارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو يارانو ته ټينګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز ګودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وایي:

اوبه د هر ګودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز ګودر ته ځمه

دلته د ګودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف ګالي او د یار دیدن کوي. په ګودر کې نه یوازې د انجونو خنداګانې او د بنګړو شرنګهار شتون لري، بلکې هلته د ګودر څخه یوه څه لرې په هغه سیمه کې چې ګودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلمیان هم لیدل کیږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځېنې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د ګودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولګه لیدلې وي، هغه بیا ځان د ګودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کیږدي. لکه چې وایي:

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه ګل يادونه شوې، کوم چې د ګودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې يې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښايست لپاره ټوکوي، چې د خپل مين زړه پرې ټکور کړي. يا هم ځينې ميينان ګودر ته د ټولو انجونو او يا هم د جوړه انجونو له تګ څخه سرټکوي او د خپلې مينې سره د بلې انجلۍ راتګ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وايي:

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتيږي، چې پښتانه انجونې يوازې حتا ګودر د اوبو پسې هم نه لېږي، يا يې کشره خور او يا هم کشر ورور ورسره ليږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی يې د خپلې مينې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوره او نيږدې څه نشته خو کله چې يوه نجلې په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وويل شي هغه خپل ډک زړه ګودرته وړي اودګودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دګودرغاړه په شنواوسرورنګونوپټه وي نوځوانان يې بياپه شعرونواولنډويو کې انځوروي :

پرګودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروواوبو اورواخيست مينه

کله چې په ګودردنجونوسره ، سپين او شنه ټيکري راغونډشي چې ددوي دټيکريودرنګونوتيزوالی دومره تيز وي چې داوبورنګ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ويونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وايي چې کله سور سالو په ګودر راښکاره شي دغه سور رنګ دومره تيزوي لکه داور تاو چې سړی سيزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بياهم هغه تاثيرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هيڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يار مې تو پک زه يې مر مې يمه
په تورو غروکې يې ويشتم ورکه يې کړمه
****
ورشه د يار خبر دی واخله
چې بی د يدنه دی سا ته ليو نی شونه
****
ما ز ديگر چير ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه

په لنډيو کې انځورونه او تشبېهات

په ښبنتو لنډيو کې انځوړ يز کليمات ،تشبيهات او هم وزنه لغتونه په ډير هنری ورواں ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډی مو جود فورم ورته يو خاص خوند او ښکلا ور ببنلی ده لکه دا لنډی :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاگرد ته لبنته خو ځو ينه

دلته د زلفو لړ داستاد د لبنتی سره تشبيه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت بايد د يوي لبنتی سره تشبيی نه شي ، خو د لبنتی تاندوالی او د گوزر کيفت چې د لبنتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبيه مانا ته ډير قوت ور ببنی او که يو بل ماناوې تړاو ته يې ځير شو . که د استاد د لبنتی خو ځول شاگرد دی ته اړ با سی چې د يو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځايه نه ده ،چې د يار زلفي هم سړی ته د مينې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وايې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وايې
يک تنها به به خو نخوارو لارو تلل څوک

که په لنډيو هر څومره وغږيږو ،نو د بس ټکي به پيدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قيمتي او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صيدل يې نا شونې ده او د يادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(يواځې په پښتو پيرزو کړ يده . نورې ژبې له دې نعمته بې بر خې دي او کمال يې په دې کې دی چې دا داولس خبري دي واو داولس د زړه خبرې دي او داولس دزړه نه راوتلي دي ،ځکه نو داسې څوک به نه وي چې لنډۍ يې زده نه وي يايې نه پيژني ،ځکه په لنډيو کې زياتره د ټو لنې حالات ، ټو لنيز ژوند ، او د چا پيرېال په اړه مفا هيم رانغاړل کيږي ،حتی کلتوري مسايل په ډيره ساده ژبه انځور شوي دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دې خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دې زنې ونيسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړۍ حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول يوه حتمې خبره ده ، خو کله کله يا په اکثره ځا يونو کې ماماګان هم ددي صلا حيت لرې چې نجلۍ دواده او يا په عامه اصطلاح دبر خليک په ټا کلو کې رول ولرې . چې په پورته لنډۍ کې مت مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او يا دا لنډۍ :

په ما دې ټول کلې خبر کړ
په تا دې يو دادا خبر دی زړه دی چو ينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کلیمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې یا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاگه شي ، نو بد عواقب به ولري . خو د مینې جذبات بیا کله کله انسان ته دومره جر عت ورکړی . چې انسان د خپلی ټولنې او ټو لنیز قانون نه سر غړاویې ته مجبوروی . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنگ جوړ یږی
زما بې غوره یاره څه چې تر ینه څونه

چې البته داحالت د ینې استعراق یا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو گنځی پر یږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد یدیږی . خو په هر صورت ملامتیا ددې می لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمینې نازولی حالت ته جنون وایې (نو چې د سړی مینه دیره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کیږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونیا ټول خواره او د معشیت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلی مینې نه قربان کړی . هغه د اختر و صیب خبره چې

سرو مال به درته دوه په میدان کیږدم
کومه ورځ چې ستا د مینې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مینان هم ځان یو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښښتانه په قربانې او ځان تیرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خیژوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بیا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او ویاړی ،چې دا قر بانې یواځی او یواځی ددې مینې ته ورکوی . او خپل سپیڅلی روح د یوی سپیڅلی مینې قر بانوی . او وایې :

خاونده ټوله مې تری زار کړی
زما په سر یې غرغرې منلی دینه

په بای کې دومره وایم چې لنډیو ته زه دومره عقیده لرم چې که په پښتو کې هیڅ شعر نه وایې او یواځی همدا لنډې وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وایې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پیرزو وکړی

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ینه
د گودر اومنگې انځور په لنډیو کې
اوبه دهر گودر خو ږی دې
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
****
اوښکې مې سیند غوندې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه
****
بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شینه
****
پرگودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

****

پلارېې دبر کلی ملک دی
لور يې د کوز کلي منګی راړکو ینه

****

په ګودر څه ټکه لو یدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځینه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ړد ینه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

****

د کشمالو منجیله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منګۍ د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه
د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه
زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

****

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

****

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه
مات کودړی
دګودر په غاړه پروت و مات کودړی
و یلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم
یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کودړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی ګودر دې یو ځای شوی
ډیر منګي دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډ یو کې دګودر انعکاس

اوبه د کوز ګودر خوړی دی
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

****

اوبه دکوز ګودر خوړی دی
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

****

او به د کوز ګودر خوړی دی
د لیو نی د خو بی کنګل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

****

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منی ما تی ګډوینه
****
پاس په ګودر ولاړی ګله
نصیب د چا يې او به زه در خیژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د ګودر لا ري راڼيزو نیولی دینه
****
پټ د ګودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرګودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر ګودر ګنې ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه
****
پر ګودر نښه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له ځمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګیږي
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه
****
په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګیده
****
په لوی ګودر دی څنې پرې ولې
په نرې بادې یې وچوی مین دې کړمه
****
پیغله ګودر ته روانیږي
زړه یې منجله کړو پرې منګی راوړی مینه
****
تاسې دې بر ګودر ته ګوری
د بیغلو جنګدی منګو تې ګذاره وینه
****
ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړی دینه
****
ته ماز دیګر ګودر ته راشه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

****

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

****

خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه

****

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

****

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلئ په ډبکې ناسته یمه

****

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

****

دا سرې منگولئ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منګولی نری غاړه
لکه کو تره په مکيز ګودر ته ځينه

****

د جلا لا ګودره وران شی
په جنکودی سا لنډی ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نری لګی دی پيغلی زړونه وديتوينه

****

دګودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منګی په سيوری ډکو ينه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دينه

****

دګودر غاړه به ښا يسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښايسته ده
څا نګه دی خدای شامدام روغه لر ينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دګودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پنې لرمه
****
دګودر هر بو تې داروده
چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه
****
دګودر هر بوتې دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه ږې
هرمزد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټي راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و یني دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

****

زلفی يې بيبيا پر مخ خوری کړی
د ماز د يګر ګودر له څی ځان سنګارو ينه

****

سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه

****

سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

****

شاه دګودره روانيږه
زما نړ يږی د زړګی پا خه برجونه

****

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه

****

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال يې په سر اوړی په غاړه
گودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

****

شو مازد يگر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز گودر له ځينه

****

شو ماز د يگر گودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

****

شو ماز د يگر گودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

****

که ته ر يښتيا پر ما مين يې
د گودر غاړه اجاره واخله مينه

****

گودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه

****

گور له ځم را پسی راشه
منگي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر له څمه را پسی را شه
ما په منګې کې پراتې را وړی د ينه
****
ګودر ته دواړه خو يندي راغلی
يوه يې ويشتل کا بله يې غشي ټولو ينه
****
ګودرته څم راپسی راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
ګودر ته څم راپسی راشه
وخت مازد يګردی چې پری وکړو د يدنونه
****
ګودر له غبرګې خو يندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ينه
****
ګودر له څمه خو شحا ليږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
****
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګيبی ګيبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ينه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه

****

ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه

****

ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه

****

ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
سپو ږمۍ زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

****

ګودرته څې ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه

****

ګودر له ځی او پښو ته ګوري
پاچاهی لاركې د خیال مه ږده قد مونه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودرکې هره ورځ اختر وې
منګې په سر ورله راځي جونې سيلونه
****
ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې ښېښيرۍ شنې پاڅې کټه بازونه
****
ګودر دی عمر له اباد وې
مازديګرې پکې وی اخترونه
****
ګودربادشا منګی وزير دی
وزير هميشه د خپل يار سلام کوينه
****
ګودره ټول درته لوګی شم
په سور سالو کې ليلا ستا خواله راځينه
****
ګودرکې هره ورځ اختر وې
رنګ رنګ پکې وی د خوبانو محلسونه
****
ګودرته راغلی برابره
يا خو لګی راکړه يا منګی در ماتومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه
****
مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

****

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

****

وخت د ځواني مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارماني به ګودر له ځمه

****

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

****

جنی د پلاره دی ویر یرېم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

****

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړی
چته له خياله منګی وړی په ګودرونه

****

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

د لنډيو په هکله د ليکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي

استاد حبيب الله رفيع

د پښتو لنډيو ژوند څلورنيمو زرو کلونو ته رسيږي

هارون حکيمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډيو کې خندونکې ټوکې

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حليمي

د پښتو لنډيو په اړه يو څو خبرې

ولايت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډیې چینې د پښتو په غرونو او رغونو، کلیو او باندېو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ ګلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هیواد د ادبي او کلتوري ژوند ښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري یون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنګ سترګې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښیرازه ګلبڼ کې د لنډۍ په نامه یو داسې ګلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنګ او د هرې څانګې خوځښت يې بېل آهنګ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرګندويې او ښکارندويې يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراگانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابي او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابي او بله اوږده ديارلس سيلابي، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولې يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه ستړی مه شې
زړه مي پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په گودر یا د گودر په لاره کې کېږي، نجونې گودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوگانو سیالۍ کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په گودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولگېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لوریینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لوریینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځتن مجبورېږي وړی له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځتن مجبورېږي وړی له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو وړی تلی ښځتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورېینې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې وږی رانه تللی
چې دسترخوان له ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مينې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مينه رسوا شي نو بيا د مرګ استازی رارسيږي او د مينې انتقام اخلي، مين په همداسې اغزنو حالاتو کې مينې ته زړه ښه کوي او له مړينې وېره نه کوي خو له مينې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مينه

يا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وينې ځينه

پښتني دنيا د ښو او غوره اصولو ترڅنګ ځينې ناوړې او ناروا وې هم لري له دې څخه يو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه ديوه مليح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل څښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پيدا کېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هيله لري چې ماشوم ولري او په کور کې يې زانګو وزنګوي، يوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې يې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزيه لهجه داسې وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولي زانګو ګاني زنګوينه

لنډۍ يو سرتړلی زنځير دی او يوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه يوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د يوه خواره ډيالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې يوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مينې رازونياز په کې شوی او د ټولنې بنديزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپينه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخيلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وايه
زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه
مينه ځواب منطقي نه ګڼي :
مور به مې داسې راته وايي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه
مين منطقي ځواب جوړوي او وايي :
بيا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په خټه زه په ګټه ولوېدمه
ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وايي:
چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه یې په بله ژبه کې ساری نه دی لیدل شوی، پښتو لنډۍ یو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بیت یې ۹ سېلابه او دویم ۱۳یې سېلابه دی، چې په ټولیز ډول ۲۲ سېلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډیو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبیب الله رفیع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته یې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکیمي: که لومړی د لنډیو د نامه په اړه راته ووایاست، په ځینو سیمو کې ورته لنډۍ وایي په ځینو کې مصرۍ او په ځینو سیمو کې ټپې وایي.

استاد: دا چې لنډۍ د یو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قیمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پیداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پیداشي چې یا یې نه وي زده او یایې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرایطو سره سم نومونه ایښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځینو خلکو تعبیرونه ترې کړي لکه یو تعبیر یې دا دی چې لنډۍ یو لنډ شعري ټولګی دی، یعنې نهه سېلابه یې لومړۍ مصرۍ ده او دیارلس سېلابه یې دویمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ویشت سېلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. بل تعبیر یې دا کړی چې لنډۍ د مار یو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی یعنې ډېر اغېزمن دی او د چیچ زهر یې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن یې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ویښوي او ځپاند کوي يې، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وايي، د ټپې هم ډېر تعبیرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري یعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وايي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا يې یوه معنا ده او بل مصرۍ یوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړې د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخیستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځینې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غریبۍ، غریبۍ په هغه وخت کې چې یو څوک مسافر شي، یا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وايي، دې ته غریبۍ وايي، غړنګې هم ورته وايي، ډېر نومونه يې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثیر څخه اخیستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ یو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره یوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه یو سر تړلی ځنځیر دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې یو ښکلی مضمون ځایېږي او انسان ته یو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زیات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زیات ارزښت ورکوي.

حکیمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژیدۍ ډک یو ډول ژانر دی، ځکه چې له دریو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخیستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، یا لنډۍ چې له ماره اخیستل شوې یا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخیستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ یوازې یو تراژیدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژیدي یوازې دغه حالت ته نه وایي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، یعني له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژیدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصویر لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

د پښتونولۍ ټوله فلسفه په دې یوه لنډۍ کې راځای شوې ده.

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

دا د غربت یو لوی تصویر دی، د پښتنو د غربت خو په عین حال کې د ښکلي ذوق ښې ثلیقې، یعني غریب هم کولای شي چې د ژوند په مسایلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ یوازې تراژیدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتنې ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، یعني دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وایي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډیو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکیمي: تاسې يو وخت ويل چې په لنډيو کې ډراماټيکې لنډۍ هم شته، چې په لنډيو کې خبرې اترې شوې، د يوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپينه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخيلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووايه

زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بيا وايي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بيا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له سترګو ګيله من شو

چې ديدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مين ته يې اوښکې بيا زه تويومه

دا ډول ډراماټيکې لنډۍ ډېرې زياتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډيو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وويل چې لنډۍ سرتړلې ځنځير دی، ليکن په پوښتنه او ځواب کې بيا سوال په يوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بيرته يې هره يوه ځانګړې سرتړلې ځنځير دی.

حکيمي: د کاکړيو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړې، کوم ډول به يې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصوير او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پيدا نکړې چې يا يې لنډۍ ويلې نه وي او يا يې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړيو يا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وايې چې لنډۍ دوه ويشت سېلابه ده او هغه يا څوارلس سېلابه دي يا شپاړس سېلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرۍ يې يا اوه سېلابه دي يا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه يو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقريبا د لنډيو په لار روان يو ټولګی دی، د ژوند ټول مسايل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنيزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځينو ځايونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسايل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسايل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرګ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزايل لنډۍ ډېرې کمې پيدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بيا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارګل په سګرېټ ورکړو

دی وايي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارګل په سګرېټ ځي.

نو په دې کې د سګرېټ، اورګاډی او نوي مسايل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسايل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډيو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، ليکن په هر صورت، د لنډيو کړی لويه ده، او د کاکړيو وړه ده، نو په همدې اساس يې هېڅکله له لنډيو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکيمي: تاسې د نوو خبرو يادونه وکړه چې په کاکړيو کې ځای شوې او په لنډيو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډيو کې هم داسې بېلګې اوس شته، لکه يوه طنزيه لنډۍ وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سورې کړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه ورکوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډيليټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنګه کار دی؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دی، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنګ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې موږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځاى په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځاى داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دى؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شى هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شى دى، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځاى کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځاى ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځاى مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتى لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږمیه سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډۍ یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډۍ ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې ایښي دي.

یادا چې:

مازدیګری دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي رینښتیا به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګوري چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیګر دی نو وایي چې:

مازدیګری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې رېښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمي یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه څکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وایي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریګویدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدني پيل شوي او آريايان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، يوه برخه آريايان پاس ته ولاړل يوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ريګويدا سرودونه ويل شوي چې پکې د پښتني سيمو د قبيلو، سيمو، سيندونو او ځايونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کليمې هم ليدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبيات پښتو ژبې ته له آريايي ژبو څخه له ويدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او ميندو سندرې وروسته لنډۍ دي، دا له همغو آريايي سندرو څخه ډايرکټ يا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او ميندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقيما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسيندکو... هيڅ معنا نلري، يا هم اللؤ لؤ...

بل د ويدي سرودونو يوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ويشت سېلابه دي، شمېر يې نه او ديارلس نه دی خو ټولګه يې دوه ويشت سېلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زيات وزنونه په اوستا کې شته، اوستايي سندرې دي چې د هغو زياتره په اوو او اتو سېلابو کې ويل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه يې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پيدايښت سره سم دی کله چې پښتو د آريايي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولي ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولي او ځينې شيان يې تيار له هغه ځايه را اخيستي او په خپله ژبه کې يې حل کړي دي، او ساتلي يې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډيو ژوند ډېرو لومړيو کلونو يعنې خلورو خلورنيمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکيمي: کله مو د لنډيو په تاثر کې کوم شعر ليکلی دی او يا له لنډيو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې يوه خاطره ليکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ څپېړه راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډيو په غېږ کې لوی شوی يم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنۍ پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی يم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ويلې يا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې يو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به يې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به يې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو څېرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لويې لويې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لويې لويې څېرې به مې ليدلې چې تر اوسه يې زما هغه تصوير په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډيو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم ليکلې، يوه لنډۍ چې هغه وخت ما ليکلې وه او بيا يې د ځينو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي يې وويشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما ليکلې وه او اوس يې د ځينو ځينو له خولو اورم، نو زه ويلي شم چې زه د لنډيو په غېږه کې رالوی شوی يم او له لنډيو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه يې هېڅ ټولګی ساری نه وينم، زه يې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساری نه وينم، نه دا چې زه پښتون يم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډيو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درويشتو سيلابونو کې يې سمندر را نغاړلي دي هغه په کوزه کې سمندر کيسه ده، ځوانانو ته زما توصيه داده چې د لنډيو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې يې کړي او ويې ليکي ځکه يو شمېر د لنډيو ټولګې چې خپرې شوې دي يو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بيا هم د اصلي او مصنوعي لنډيو تر منځ توپير شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخيزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بيانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستی دی چې منکر نشې مينه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شړک مې وينې ځينه

ډېر داسې مسايل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بيانولای شي، دغه راز نور مسايل هم بې له وېرې او محدوديت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډیو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډېري خواوي په کې په واقعي او طبيعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي.

ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی دينه

لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غير مصرع بيت دی چې لومړۍ برخه يې نهه (۹)څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳)) څپې وې

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپېلۍ او د بڼوال په درو کې په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانی د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږي او مسافر يې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلې دی.

گودرته راغلی برابره
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه

لنډی ځانگړي ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننگ په ښکاره توگه بیانوي.

چم ته انگریز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډیو یوه ځانگړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوی دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغیړنو دودونو ته گوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توگه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پټی دې گرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ گرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډیر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه گیله ده

که مور او پلار دی خدای رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما ګانو به دي زنې ونیسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش دیدن کومه

لنډۍ یا ټپې هم لکه نور ټولنیز ادبیات د ټولنیزو ستونزو او فسادوتو یادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه یادوی

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نی منګی په لپو ډکو ینه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواریو ،عیبونو او فسادونو برملا کولو ته وایي چې په رمز ، کنایه اوناز ویل یا لیکل کیږي

یا په بله وینا:

ویلاى شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نیوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره لیږینه

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره لیږینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز دیوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه یې دټولنې له سیاسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنیاتول دسړونشته
تول دپیسودی مسلیان خانانوینه

ځوانانوزوریه بزګری کړئ
سپینې پایڅې دزروڅلي ورانوینه

ځواني دزرو روپواس دی
دبیلتانه پیټې چې وړي سوده به شینه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنیزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شیندلي نه دي
چې دخراغ په رڼا غواړي دیدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ویل کیږی یانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهیږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تویوي چې ترخه دینه

یوازې پوه او هوښیار خلک له طنز نه خوند اخیستلای او پر پوهیدلای شي او ناپوه یې یوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کښ ته ورخېژه
دنجلۍ کښ دجنغوزي دۍ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
يانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوږه نه خوری بوئ ترې نه ځی
چې ياری نه کړې ځوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بیا هغه دی چې پر چا باندی بد وایي

چې پر زینه ختلی نه شې
نامردې ولې دې ګیبی پرتوګ کاونه

هزل د ويیپوهنې په اساس هغه شوخی ته وایي چې د جد(پند)ضد وی

پیزوان مې ستا په بریت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅي او بدي خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلی ګماني کړ
نامردې مه خوره تر منګې لاندې څرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وایي چې د هغه ویل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وایه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولگۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړې
اوس دجستوپرڅوکوځې چې پېغله يمه

بيابه زه توركميس ونه كړم
زمادسپيني سينې رنگ يې واړاونه

ټينگه مې مه نيسه په غېږ كې
تې مې واړه دې سږنۍ بالغه يمه

خوله به د خدای په رضا دركړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې كړمه

جانان مې خوله كې ژبه غواړي
په خونديې نه دی خپل قلنگ جاري كوينه

څانگې راښكته شه خوله راكړه
كه زه درپورته شم راماته به دې كړمه

هزل د عامو او منځنيو خلكو لپاره هم ويل كيږی چې موخه يې يوازې خندا اوساتيري ده:

حلوا دشونډو راته كيږده
زه له پردېسی سترې راغلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به دې مړکړي ښکلیه یاره
پردۍ برستنې جګوې شمارې خالونه

یا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوی او موخه یې د جانان خوشالول او د هغه خندول دي لکه:

تا چې کوڅه کې ټوخې وکړې
زه په توده برستن کې نیغه کیناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب لیدې وویړیدمه

ځنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسایه مې دخولګی تمه لرینه

حسن دې ورځ په ورځ زیاتیږي
زکات یې باسه چې نظرنه شي مینه

اخځلیکونه

١-ټول افغان، لنډۍ
٢-ستانکزی،رفیع الله:خوست ویپاڼه
٣-مهر ویب پاڼه
۴- لنډۍ ، ویکی پیدا
۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ویب پاڼه
٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبیاتو کی طنزونه ویب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حليمي

ګلونه ډير درســــــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبياتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان کړي دي (1)

دلنډيو په ويړه لمن کې بيلابيلې لنډۍ راټولې او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه يې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځليږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او اديبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنيز،تاريخي او د نورو مضامينو لرونکې ده.

لنډۍ په پښتو ژبه کې يوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه يې نهه سيلابه او دوهمه برخه يې ديارلس سيلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ويناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني او لس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مينځ ته راغلې او خوله په خوله او سينه په سينه له يو نسل څخه بل نسل ته راليږدول شوي دي خو بيا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره يو شان او سيلابونه يې سره برابر دي (2)

دلنډيو يو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندريزه ځانګړتيا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافيايي سيمې په فولکلوري قلمرو کې هيڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتيا ، نه دخپلې تغزلې شتمنۍ ،او نه د سموالي او هيجان له پلوه له لنډيو سره برابري کولې شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو دنورو بيلابيلو ځانګړتياوو تر څنګ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزه کيږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غړونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کار ول شوي دي دبيلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټي چې پاڼي پاڼي شينه

سورخي دمخ دې شغلې وکړي – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کميس دې تور متې دې سپيني – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوي وينه

لکه څرنګه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له ګل او کټري يې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبيه شوي دي.

په لنډيو کې ځيني داسي ښکلي او نادر بشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترګو کيږي لکه:

سترګې دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دينه

زلفي دې بيا پرمخ خورې کړي – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټې خبري – لکه چکړي دکوځو تري ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم ګلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بيلابيلو برخو ،دطبيعت او چاپيريال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

ګلونه که له يوې خوا څخه ښکلې څيرې او بڼې لري او په طبيعي توګه دانسانانو پام ځان ته وراړوي ،راز راز ګلونه بيلابيل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښيګڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ،کرلو ،سيل او ليدلو څخه يو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتیا هم دګل نوم په یادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې څیره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رپیدنه او دانځیر ددیدن ورک والي او ارمان سترګو ته دريږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګیرني او عقاید لري . دبيلګې په توګه زیرګل دجدايي علامه او سور ګل دمینتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼي .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقايسه کوي ،دجانان دیدن د انځیر له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په ښه دګلو په دیدن او له ګل سره په همدمی کې لټوي.

که څه هم کیداي شي دګلونو شمیر له سلګونو څخه واوړي خو ځيني يې دخلکو تر مينځ ډير مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډيو په فورم کې ګلونو ځانګړي ځاي خپل کړي دي ،دبيلګې په توګه له ځينو څخه يې په لاندې ډول يادونه کو:

دګلاپ ګل

دلنډيو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډير ياد شوي او ځانګړي ځاي لري .کيداي شي دګلاپ بې شميره ښيګڼې او رازونه ددې لامل ګرځيدلي وي تر څو په لنډيو کې يې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډيو کې دګلاپ دګل اصيل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکې څیره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسيت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړيکې ډيرې ستايل شوي او يادې شوي دي او هم دښکلو تشبيهاتو په رامينځ ته کولو کې ورځيني کار اخيستل شوي دي ،لکه:

اصيل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مينه

اصيل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصيل ګل که بوي وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاوري مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بويوينه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بويوينه

په وينو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې بړدينه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه يې واړه بلبلان ثنا کوينه

دنجلي مړاوي مړاوي سترګي – لکه ګلاپ چې ددوه نيمو ورځو وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگي دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدي ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړې توگه په کليو او باندو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا تري اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه څوندي هم ترينه برابريږي او دکوژدي دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلي بوي لري ،دلونگ دبوټي دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلي بوټي په توگه په ځانگړي توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلي خولې کړه دلونگو بوي تري ځينه
په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځي ما به خبر کړي – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټي لونگ دي – پري ليگيدلي دي دچټو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلي بوي د هر کس پام ځانته وراړوي . کشمالي توربخني پاڼي او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پوري عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني كور راته معلوم دي – دبام په سر يې كشمالي كړلي دينه
دكشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په ورېيا ديدن كومه
گلان دې ټول له تا قربان شي – ته كشمالي يې نور سلام درته كوينه
يا دې په خوله كې كشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلي دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښكلى گلونه دي چې سور رنگ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب څرگندونه كوي.

دپسرلي په موسم كې دغره په لمنو او دښتو كې دغاټول ښكلې گلونه تر سترگو كيداي شي . په لنډيو كې دښكلو تشبيهاتو په ترڅ كې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالى د لاله يا غاټو ل له سره رنگ سره تشبيه كړل شوي دي لكه په لاندي لنډيو كې:

زما په زړه كې مستې داغ دي – لكه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
كه مې سرې شونډې در په ياد شوي – گل دغاټول په لاس كې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ كړم – د يار دپاره به يې په غاړه گرځومه
يا دلاله په گل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرگس

نرگس لكه څرنگه چې دنوم په يادولو سره يې هر كس ته ديار سترگې وريادېږي يو بوټي دي چې له عطرو څخه ډك گلونه لري ،په گلونو كې يې سپينې پاڼې داسې چاپيره شوي دي چې په منځنى برخه كې يې زيړ رنگه جوړښت لري .دنرگس يو ډول گلونه چې ډير لږ پيدا كيږي داسې بڼه لري چې پاڼې يې سپينې دي او منځنى جوړښت يې تور رنگه ،رنگ لري چې په بشپړه توگه او كټ مټ لكه سترگه داسې ښكاريږي نو له همدې كبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانگړي توگه په لنډيو كې سترگې له نرگس سره تشبيه كړل شوي دي . ددې ترڅنگ كله چې د شبنم څاڅكي دنرگس په گل كې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکی بوی لری . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يواځې دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان وررژيدمه

وره نجلې چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو سمندر دومره ژور او ځپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازې له دغه سمندر څخه دیو شمیر گلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست گلونه ډیر دي – ځولۍ مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

گرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنۍ ده چې د نړۍ یوه ټولنه یې هم نه لري د پښـــتنو په سیمه کې د ډیر پخوا څخه ټپې ویل کیږي . دا چې ټپې یا لنډۍ ځانگړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنگ لنډۍ ویلې دي نو همدا لامل دی چې د ویلو او او جوړیدو نیټه یې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ویلو سره یې لمړۍ ویونکی په سترگو کې انځوریږي د بیلبږې په ډول د افغاني تاریخ ځلانده ځیهرې او د میوند د جنگ فاتحه ملالۍ هغه لنډۍ یادولی شو چې

که په میوند کې شهید نه شوې - خدایږو لالیه بې ننگۍ ته دې ساتینه

کله چې دا لنډۍ دغازیانو ترغوږو ورسیده لکـه غوسـه شـوي زمریـان لـه هـرې خـوا پـه دښـمن را تـــــوئ شــــول او دښـــــمن تــــــه یـــــې د شرمــــــه ډکــــــه مــــــاتې ورکــــــړه. لنډۍ لکه څنگه یـې چـې نـوم دی داسـې د دوه لنـډو کرښـونه جـوړه چـې لمـړۍ کرښـه یـې تـر ۹ سـیلابو او دوهمـه کرښـه یـې اوږده او د تـر ۱۳ سـیلابو اوږده وي دا دوه کرښـې د معنـی او مفهـوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لـه پلـوه نيمگـړي دي . پـه لمړۍ کرښـه کـې د موضـوع پيـل او پـــــه دوهمـــــه کرښـــــه کـــــې يــــې پايلــــــه يـــــا هـــــدف معلــــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنـډۍ ډيـره برخـه د ښـځو لخـوا ويـل شـوي ' کلـه چـې پـه کليـو او بانـډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنـډې جـوړي شي نـو ښـځې خـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا څـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هڅـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـي دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنگارنـگ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې څو بيلګې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی ځوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه گُلی يوه مرغۍ مې دوه ويشتلې دينه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولي دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمې مازديگر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونگی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکې ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې گډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د گلاب غيږې ته وړمه
د اکبر خان خوښی لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرګانو اولا خو د لاندي غوابښې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترګو کيږي) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله څوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شی

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرګي را نه جُدا په دنيا کړينه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند ګلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتګ حال بايانوي او عاشقان خپلې ګيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنګۍ ځخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې څو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږۍ *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړۍ *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خوارِو خوارِو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د ياری ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدايه ته ما گل د گلاب کړې *** چې د اشنا په غيږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زيړو گلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصيبونه
مسافري مې کړي نه وی *** ځان مې د سيند په اوبو وړی وی مينه
روږا به تيره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله يمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې ليکه ورته مې ډير ژاړلي دينه
تا ته يوه کړي ما ته بله *** رويبا د خپلي ياری دم پکې ترينه
قلمه زر زر پرې چليگه *** خط مې د يار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مينه پکې شنه لوخړه شينه
سلام د راغی ته را نه غلي *** په کار مې نه دي بې ديدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه يې **** زما سلام دی ته به وکړې ديدنونه
خدايه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مينو يې ناغې ترلي دينه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مينو باندې نشته بنديزونه

همداسې د ساز او ټنگ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانگړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډيرو سندرغاړو په خپلو کسيټونو او سي ډي گانو کې په بيلابيلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ويلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتڼيز ساز او ځنې بيا غمگينې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نيغ په نيغه د اوريدونکي په زړه اثر کوي په سترگو کې د اوښکو چينې تاندې کوي او د گريوان دښتي خړوبه وي.

لکه څنگه مو چې وويل ډيرو سندرغاړو ټپې ويلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږيې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنگ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پتې شوې کارونې پکې کرمه) په ويلو سره په لنډيو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژونـــدۍ کـــړه وروســـته د ټولـــو د مينـــې ور ســـندرغاړی رحـــيم شـــاه دا ســـاه پســـې اوږده او ځـــانګې خـــواره کـــړه او پـــه همـــدې کمپـــوزيـــې پـــه اُردو کـــې چـــې (پهلـې تـو کبـې کبـې غــم تــا *** ابې هــر پــل مــې تيــرې يــاد ســتاتې هــې) د يــو ښــکلې موزيــک سره ټپــې وويلــې چــې دا وخـــت ټپـــو خپـــل وزرونـــه تـــر هندوســـتان' ايـــران او تاجکســـتان پـــورې وغـــړول د هنـــد نـــامتو ســـندرغاړې اُلتـــاف راجـــا هـــم ټپـــې زمزمـــه کـــړې او نـــورو درې او فـــارسي ژبـــو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښتـــــتانه پکې اوسيږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشيندم ګلونه
دا اخيري مُصری د دا وي *** اخير يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مينه «« ځدراڼ »» سويږن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د بېلتانه په سفر ځم تږی به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
ليلا په زړه راکړل د تورو گوزارونه

اللّٰه دې تا په چا مين کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

اللّٰه درې ژر تياره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د يار در ته ودرېږمه

اباسين بيا په ځپو راغی
په سر يې راوړه سپينې خولې زېړ پېزوانونه

اباسين بيا ځپې ځپې دی
هره ځپه يې ورانوي د پگړۍ ولونه

اباسين راغی غاړې غاړې
په سر يې راوړه کشميري د خيال شالونه

اپت وهلي کښت ته راغلم
نه يې شين توب شته نه هغه خوند راکوينه

اتې اتې زلفې دې توی شوې
د پا غوندې په دود دې سر سپين شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
ځوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړينه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنگونه

اختر به بيا وطن ته راشي
زړگيه تللی جانان بېرته نه راځينه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سيلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاويزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوړۍ شته نه د غاړې تاويذونه

اختر په ورځ دې سينگار کړ
ځوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما ديار وعده اختر دی رابه شينه

اختر چې تېر شي بيا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لگوينه

اختر له تا سره ښايېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوينه

اختر نژدې دی روژه لاړه
ليلا به چاته سرې منگلې ښکاروينه

اختر نژدې دی ياره راشه
مبارکي به يو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنکو په سينه زانگي زيړ گلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپينه سينه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شې میدانه
مسافر کډې باروي وطن له ځینه

اخر به خاورې شې بدنه
که دې هر څو پر وطنو وګرزومه

اخر به خاورې شې جانانه
ما اشنا سترګې نا اشنا لیدلې دینه

اخر به خاورې شې صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنیا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شې پېښوره
د ننګرهار نجونې ښېرا درته کوینه

اخر ته داسې درته وایم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخیري ورځ ده راته ګوره
بیا به د یو بل د لیدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وینو سره شول بالښتونه

اذان په څنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترګو وینې تویومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پیدا به نشي که ملنګ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لویه خدایه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بیا به وطن راپسې ګورې نه به یمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنګ درته یوازې پاتې شینه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړینه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې ځوځان په قبر وسپړي ګلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پیسو ته ونیسي لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قیامت دی چې په ټولو قیامت شینه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتي ذرې ذرې دې کړمه

امانتي مې ګور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړینه

آواز یې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر ګودر خوږې دي
زه د جانان لپاره کوز ګودر له ځمه

اوبه د کوز ګودر خوږې دي
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دکوز ګودر خوږې دي
زه د مين د پاره بر ګودر ته ځمه

اوبه دهر ګودر خو ږې دي
جانانه ستا لپاره کوز ګودر ته ځمه

اور چې بليږي اخر مړ شي
د مينې اور سړى تر عمره سوزوينه

اوښکي مې سيند غوندې بهيږى
بيا به د سيند د غاړى نهکوم سيلونه

اول به ته ورته حيران شې
که مې ښکاره کړه د زخمي زړګي داغونه

اول به کله کله غم و
اوس مې دوتر شو کروندې پکې کومه

اول دې ويل چې رامين شه
اوس راته وايې چې خپل کار کوه مينه

اول مې فکر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دينه

ايمان دې ښه راته معلوم دى
په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وکړو
په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه

بابادې ماوژلى نه دى
چې راته نيسې دزړې ولې بندونه

باباکوچيانوته مې ورکړه
چې تورپېکى مې دنښتروبادوهينه

باباګلان دباغه راوړه
زه يې پېيمه جوړومه امېلونه

بابامې نه درکوي ياره
لاړشه باباباندې مې وکړه تاويذونه

باباولي پرکندهاردى
زماجانان يې وزيارت ته تللى ونه

بابوټيکس دې ببرته واخله
زه مې شيرين جانان دکن ته نه لېږمه

بابوټيکس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاکړببرته ځينه

بابوکره زموږ وطن دى
جندوله تاته سلامي راغلى يمه

باتې دتېلوپه زورسوځي
ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه

باچارخصت راکه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېړ لويې کومه

باچاهي تخت مې په کارنه دى
جانان به لوکازه بې وږي ټولومه

باد د جنت پکې لګيږي
د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه

باددبهى په کې لګېږي
دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغى
زماديار دزلفوبوى ماته راوړينه

باددخوتن دى راالوتى
ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه

باددې پلوله مخه يوسه
چې ګلابي مخ دې په سترګوووينمه

بادسبازماقاصد شه
زماشيرين اشناته يوسه سلامونه

بادسبايارمې وينښ نه کړې
دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وينه

بادمې ديارله لورې راغى
په وازه خوله به يې کوګل ته تېرومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وایه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځینه

باده په باد مې سلام وایه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځینه

باده دخدای روی مې دروړی
ژرراته وایه ګران زړګی څه حال لرینه

باده دیارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماویارته نه پرېږدینه

باده دیارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وایه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې ورېږي
بې نیازه یارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اوري باک یې نشته
واورې دې نه اوري چې لارې بندوینه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې ورېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې ورېږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دینه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږی مخ په پاڼوپټوینه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فریادکوي له باغه ځینه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله ګل یې ګل دې ستاسلام کوینه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سینه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دینه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړینه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سیل به کومه

باڼه دې مره دي ښکته ګوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوینه

باڼه دی ورو جګ کړه شیرینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

برستن دې واغوسته ویده شوې
په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه

بله ډیوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د دیدن راغلی یمه

بنګړو دې نیمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړي نیم ښکته کړه نیم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوټې راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زموږ دستور دی په رښا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موړ کا
باغوانه ستا نیمګړی نیت مې ژړوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونۍ ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونۍ ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نرۍ جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسۍ ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پتري نیولي وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړي خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږي
ماته چې راشي نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رپوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه سترۍ مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړي زهبه وږي ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله ځنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې راښېزونیولې دینه

پاس پراوږودې منګی مات شه
چې دسینې په خوږ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوڅې د غمازانو ډکې دینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لاري راښیزو نیولی دینه

پاس په اسمان کې ډزې وشوې
چاویل ملوک دی دبدری سلام ته ځینه

پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
اشناویده دی مایې وکړل دیدنونه

پاس په اسمان کې ستوری زه وای
نجلی وېده وای مایې وکړای دیدنونه

پاس په اسمان کې گرزهارشو
جینکی ژاړي کشمالې ړای وهینه

پاس په اسمان کې مرحباشوه
محمدوخوت دالله دیدارته ځینه

پاس په بلی کوترې راغلې
زه په پوړودیارپوښتنه ترې کومه

پاس په بنگله کې فریادخېژې
یارنځوران دي یامین ببل شوي دینه

پاس په تیرااوره بارانه
دپېښورپه برخه سېل دی رابه شینه

پاس په سینه ځای راته جوړکه
مزل وهلې ځمکه ځای نه راکوینه

پاس په کمره ولاړه گله
نصیب دچایې اوبه زه درخېژومه

پاس په کمره ولاړې زرکې
بازمې رنځوردی له خولې وینې تویوینه

پاس په گودردپېغلوجنگ شو
دسورسالومېرمنې ماتې گډوینه

پاس په هواراشه جانانه
داکوزې لاري ببلتانه نیولې دینه

پاس د آسمان ستورو ته گوره
په تا مې دومره دي د سپینې خولې پورونه

پاس داسمان ستوروته گوره
پرتامې دومره دي دسپینې خولې پورونه

پاکه مولا که ته یې واخلې
سږی سږی نه دی په بند یې ناسته یمه

پالنگ دسرونالی دزرو
لیلادسروزروغنچه خوب په کوینه

پالنگ دیارسره ښه ښکاري
نه مې خوښېږي دابې یاره پالنگونه

پام کوه واردې خطانه شې
دگلوځانگه دې پرسرولاړه یمه

پانسی دزلفوماته راکړه
زه ببلتانه په مرگ خوشاله کړم مینه

پاولی دیخ سینه دې تخت دی
چې درنژدې شم زړه مې یخ لاندې کوینه

پټنگ په خاص څراغ مین دی
ښایسته خولمړدی ځان پرې نه کبابوینه

پټنگ خویوځل شهیدشوی
افرین ماته چې مدام سوزم مینه

پټنگه خاورې دې په سرشوې
شموته جوړشوه په ښیښوکې مقامونه

پټنې په منځ دبازارراغی
شمعې مخ پټ کړویلې نه دې پېژنمه

پټنې له شمعې په څنگ نه ځې
زه به دیارله غمه ولې پرځنگ ځمه

پټنې له ما نه زده کړه وکړه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځینه

پټنه راشه که پرې سوځې
ستاداجل شمعه په لاس کې گرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده يارته به ونه وايم حالونه

پټ به ديار له غمه ژاړم
پټې به وينې لړمانه ته تېرومه

پټ به ديار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مينه

پټ د گودر په غاړه کينه
چې ياره پټ په پټ وکړو ديدنونه

پټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وايه وارخطانه شې مينه

پټکی دې کوږ په وريځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته يمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځينه

پر گودر څه بلا لگيږی
چې کشر ورو يې بدرگه ورسره ځينه

پر گودر گنې ونی کيږده
چې شا ليلا منگی په سوری ډکو ينه

پر گودر نښه راته کيږده
د ما زد يگر اوبو له ځم وا به يې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځينه

پرگودر سپينه سينه اوړی
په لاره تير يدم ودی ويشتمه

پرگودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخيسته مينه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې گندم خوله دركومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې يوسي
په لامبوزن اشنا مې ډيره نازيدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا ياره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وينو کې رنگ شمه
د نيمې شپې له ديدن نه کراريدمه

پلار يې د بر کلي ملک دی
لور يې د کوز کلي منگي راډکوينه

پلاريې دبر کلی ملک دی
لور يې د کوز کلی منگی راډکو ينه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنيا يې ظالمان نه راکوينه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په گناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند گرېوان مې گوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی يمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وايه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوينه

په بام ولاړه يمه زنگېږم
د خوبه نه يم د يار غم غلطومه

په بل وطن کې پيدا نشوې
د نارنج گله ننگرهار ته به درځمه

په بنگو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوځه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوينه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جگ کړلو گدا د دونيا ومه

په تن مې تور چينجي لگيا شول
زړه تربنه ساتم پکې ستا مينه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزینه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلي یمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشي
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو یې شهید کړم
توري جنډې راباندې ودروئ مینه

په تُهمت مه شرمېږه یاره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدایۍ دې خفه نه یم
خفه پدې یم چې رقیب دې خپلوینه

په جهان دوه څیزه مزه کا
یا سپینه خوله یا د بوړې توپک غږونه

په څه خفه په څه جدا شوي
اوس راته وایه چې توبه تري اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوڅې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوڅې درځني کله بیلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مین زړګی توبې نه قبلوینه

په دا یوه خبر خوشحال یم
چې خان غریب به ټول یوې خاورې ته ځینه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمایه بالکل نه لرینه

په دیواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګیا ده ځانله سترګې تورووینه

په زړه به لویه تیګه کېږدم
جانانه تانه به یې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کیسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګیلو پروت دی
هله به یې وایم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ویلي دینه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه څه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بیا تر قیامته پورې نشته دیدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زیارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپینې خولې ازاد اخیستی وینه

په ژړا هغه خلک ژاړي
چې د محفل یاران یې تورې خاورې شینه

په سپینه ږیره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې یمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غریب یارۍ ته نه پرېږدینه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځینه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نیت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکاریږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونى نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځاى راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتى يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيرې اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شرنګار يې خيرې زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلى
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دى وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کړه وړه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولى دې وويشتمه

په لښتي ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې وډې کړمه

په لوى ګودر دى ښنې پرى ولې
په نرى بادى يې وچوى مين دى کړمه

په ما دې ټول کلى خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دى زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځوانې اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جېب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرک به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دى چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسې اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رټلې ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دى
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ى ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوړلي دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايى دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیزوان په کورمه کې جوړیږي
د پېښور زرګره مات دې زه لاسونه

پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه

پېزوانه ستا نه ګیله من یم
د لیلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه

پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وږمه

پېغلتوب نیمه پاچاهي وي
ورک ناویتوب شه چې دوه نیمې ورځې وینه

پیغله ګودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پرى منګی راوړی مینه

تا به په سرو وینو کې پرېدي
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه

تا چې په مخ څپېړه راکړه
د دلاسې سړی مې نشته وبه مرمه

تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بیغلو جنګدی منګو ټی ګذاره وینه

تپه تیاره ده نه دې وینم
بنګړو ته شرنګ ورکړه چې ودې پېژمه

تر هدیرې راسره لاړ شه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مینه

تردې پوړې ټوپک دې څار شم
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه

تکل به کله د راتلو کړې
زه دې د لارې څوکیداره ناسته یمه

تنور چې تود شي اخیر سوړ شي
زړه چې مئین شي همیشه لمبې وهینه

تورو ته سپین خلک پیدا دي
ځکه د سترګو تور د سترګو مینځ کې دینه

توره به نه کړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د ښتنې رودلي دینه

ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
زه بې وفا نه یم چې تابه هېرومه

ته چې په ما پورې خندا کړې
خدای دې مئین کړه چې زما د خندا شینه

ته چې زما د یارۍ نه وې
زما ویده زړګی دې ولې ویښونه

ته چې زما قبر ته راشې
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه

ته د کوهاټ په غاښې راشه
زه دره وال ټوپک په غاړه ګرځومه

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی دینه

ته ماز دیګر ګودر ته راشه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه

ته ماز دیګر ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکو مه

ټبر دې ټول راباندې ګران دی
زه ستا لپاره د ورو سلام کوومه

ټکرې د څان پسې راکاږې
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه

ټګي دې وکړه ټکه یاره
ستا دې ټګي زما دې صبر په خدای وینه

ټنګه وعده راسره وکړه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه

ټوپک ویشلی به خدای جوړ کړي
سترګو ویشتلی به رنځیږي مر به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګۍ آواز دې رامشه مينه

ټوټې ټوټې دربانديې زه شوم
په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بيا به په نوم د ياراني سړی رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوې
ميرات شې غمه په خندا دې تېرومه

ټيکرى د ځان پسې راکاږي
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ ځ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه

جانان زما زه د جانان يم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکۍ ورته پرېږدينه

جانان مې ستورى د اسمان دى
نه ورختى شم نه مې زړه صبر کوينه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه

جانانه ته خو داسې نه وې
د چا خبرې دې ضرور منلي دينه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردى وطن د مېړو قدر کموينه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدايى اختر کوينه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران يې
چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمې مازديګر دى تېر به شينه

جانانه راشه دا دى وخت دى
پلار مې د سر سودا د بل سره کوينه

جانانه راشه که ديدن کړي
د زنکدن خولې په ما راغلي دينه

جانانه راشه که راتلى شې
ښکلى بشر مې په کفن کې پټوينه

جانانه زېرى مې دربانديې
زمونږه کوډه ستاسې کلي ته درځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی ګورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوړ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړېنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیګو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدایې راغله لارې دوه شوې
مرګ مې قبول دی جدایې نه قبلومه

جنی د پلاره دی ویر یړم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سوری کړه
که چېرې غواړې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنګان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرګه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترګې تورووینه

چې په ژوندون مې په کار نشوئ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه ګوه زما د لاس رګونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځېزی ګرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جواری مزه کوینه

چې تاته ګورم ژړا راشي
چې ځانته ګورم په ما لا ډېر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مي سپاري
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

چې جنازه مي روانیږي
پاس په کفن باندې مې وشینده ګلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې ګرځوینه

چې څوک له خپله ځانه دروندوي
ټولي دنیاته ددراندۀ ګومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلې دينه

چې خويندې کښېنې ورونه ستايي
چې ورونه کښېنې خويندې بل ته ورکوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه کوڅه کې سره وړاندې وروسته شينه

چې راپسې نشې قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته کيده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرميږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي څنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي څنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سړی هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي ببګا راځينه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به څنګه د ايمان دعوه کوينه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې کله کله راپه ياد شې
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګنلې
ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړی
چټه له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړې
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه

چې وي پښتون اوپښتونکړي
داسې کسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سړی ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه

څانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلي دينه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درڅخه ځينه

څنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه

څنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګه نرۍ یې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړینه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
یا ډېر غریب شي یا د یار له غمه ځینه

څوک چې په چا باندې مین شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شینه

څوک چې په شنو سترګو مین شي
پس د ماښامه دې پنځېزی ګرځوینه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کیسه د صنوبر رایاده شینه

څوک چې د یار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو ګومان کوینه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولګېدنه

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

خال به د یار له وینو کیدم
چې په شین باغ کې ګل ګلاب وشرموینه

خال یې په غونډه زنه کېده
بیا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د یار د کوڅې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته لیکینه

خاونده بیا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړې وړکي سیل ته تللي دینه

خاونده بیادی مازد یګر کړ
په ګودر جوړشو دمنګیو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر یې غرغرې منلي دینه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې یار یار شو نه یې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانی عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې ګل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانی عمر په غم کې تیرومه

خاونده دا ګناه مې معاف کړې
بیا به د خوړ په غاړه نه کرم ګلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مینه سل ځله مړشمه

خاونده کوم یو پکې خوښ کړم
مرګ او بېلتون راته جوړه راغلي دینه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خیر نه راکوینه

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جنکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ږد ینه

خاونده مرګ په ځوانی ورکړې
چې جنازه یې د ارمانه سره وړینه

خاونده مرګ په ځوانی ورکړې
چې کلی کور یې د ځوانی ارمان کوینه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځینه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

خدایه د مور یې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه یې ووهي خالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنګې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورېږ جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوڅه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته ناري کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګۍ ټوټی کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وړه ده
وړې زما په زړه چړې منډلي دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس وړمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پټاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کیږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه گودرگوري گډيږي
زه بې گودره گډيدمه لا هو شومه

خمارو سترگو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړگی نور نه ازاروينه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وينه

خود به يې زه د در ملنگ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې گني کرلي دينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولگۍ مې خوره څو يې خوړای شې
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونگ کرلي دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځينه

خوله د ملا د لور خوړه وي
د شکرانې چرگان يې ټول خوړلي وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخي نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسېلی راغی
زړگيه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شگې لتوي پلار دې خوړونه

د اسرۍ منگولې نرۍ غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا گودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مينې ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړې پالنگ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په ځنگل کې
يار په منگول کې گرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترگو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوینه

د ټپې وار دربانديې راغی
شفتل خورکه رنګ دې زېړ وتښتېدینه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمینې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حیران یم
ځومره خوږې پستې خبرې پرې کوینه

د جانان غم زما سایه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځینه

د جانان مرګ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا ګودره وران شي
په جنکودې سا لنډۍ ولګاو نه

د جنازې بازو مې نیسه
چېرته به ما په راستی خوله درکړې وینه

د جنکو کاپرې سترګې
لوګی بهانه کړي ژړا یار پسې کوینه

د جنی ځانګې وانګې ونه
ربه زمونږ په کور یې راولې خاښونه

د چا به شنې سترګې خوښېږي
ځوک به په تورو سترګو ځان قربانوینه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترګو ډیر ورک کړي دینه

د خولې مې تورې وینې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی یمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال یاري ده اوس به ګډه وډه شینه

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

د ریبارانو ځای جنت دی
خدایه زما ریبار له ورکړې دوزخونه

د ریبارانو ځای دوزخ دی
خدایه زما ریبار له ورکړې جنتونه

د زړګي سره ناچاري ده
مین په تا یم ناز د ډیرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې یمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وویستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

د سپینې خولې قیمت دې وایه
که سر پرې درکړم باقي دار به ځومره شمه

د سپینې خولې یاران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نیولی یمه

د سترګو جنګ دی ورته ټینګ شه
کاږه واږه بانه په زړه ویشتل کوینه

د سور سالو مېرمن ته وایه
نور دې د ژوبلو زړګو نه اخلي ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظیفې سره مې ګوتې تاووینه

د غرغرې میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوینه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه یوازې زنګېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دینه

د کشمالو منجیله وکړه
چې خو شبوی دی د منگی د بیخه ځینه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې یاري د بې وفا سره کوینه

د گلاب مینځ کې گل وچیړي
چېرته عاشق سري به لاس وروړی وینه

د گودر غاړه ورته نیسه
د نجلی خوی د مرغاوۍ دی رابه شینه

د لرې مرم د نړدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سیسی چې په کمر ولاړه وینه

د ماز د یگر گودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد یگر گودر ته راشه
ما په منگی کې پراټې راوړی د ینه

د مازد یگر گودر له راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد یگر گودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه

د مرگې هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

د مړوند خوب چې چا لیدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوینه

د مساپر یار زنکدن دی
مخ یې وطن ته کړئ چې سا یې وخیږینه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د یار ډله وروستی ده رابه شینه

د ملکنډ د سر توتې وای
په اور ستي وای تهمتی نه وای مینه

د ملنگانو سره مل وای
گډ په ځنگل وای چې مې نه لیدای غمونه

د ملنگی کچکوله مات شي
چې در په در دې گرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په گودر ولگاونه

د منگوټو کتار یې جوړ کړو
لنډی بازار یې په گودر ولگاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنیا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښایه
چې زه په هغه ځای کې وکرم گلونه

د نیمې شپې راتگ دې ورک شه
زه په توده بړستن کې نېغه کیناستمه

د نیمې شپې سندري خوند کا
څوک به مین وي څوک به ورک له ملکه وینه

د وطن تیگې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردي وطن گلونه

د وفا تمه تربنه مکړه
بي وفايي خو د هر ښکلي عادت وینه

د یار یوه شوه زما بله
نصیبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دگودر ولاړه یمه

دا اوسنې زلمې د څه دي
د جنکو پسې د پیازو غوټه وړینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي
چې د ځوانی عمر په غم کې تېرومه

دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرگو پخلا کومه

دا په ځير ځير چې درته گورم
ما درکې نښې د یارۍ لیدلې دینه

دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مین کړم اوس مې نه کړې تپوسونه

دا خو د استا د یارۍ ټس دی
چې په زېړې مازدیگر کډې بارومه

دا خو مې زړه دی چې لا ټینگ دی
دومره غمونه دریابونه وچوینه

دا دا مې نه درکوي تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعویذونه

دا ستا به هېر وم که په یاد وم
زه چې قدم په قدم ږدم تا یادومه

دا ستا په سترگو کې پیریان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوینه

دا ستا په مینه مې سوگند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هیرومه

دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه

دا سر ترلې مور دې مړه شه
چې پیشو میو کړي دا به نېغه ناسته وینه

دا سر ترلې مور دې مړه شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتینه

دا سرې منگولې نرۍ غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

دا لېونی لېونی گرځه
په چم کې گرځه چې ډاوه دربانډې یمه

دا ما پخپله په ځان کړي
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې یمه

دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دې توري سترگې شنه خالونه

دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروي سترگې ږدي خالونه

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه

داسرې منگولې نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکیز گودر ته ځینه

دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه

ددې گودر غاړې ته گوره
نرۍ لوگی دی پېغلې زړونه وریتوینه

ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنکو سره به یو ځای گرځېدمه

دریغه چې زه دیارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مینه

دگودر خواکې وني کیږده
چې شا لیلا منگی په سیورۍ ډکو ینه

دگودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکۍ ولاړې دینه

دگودر غاړه به ښا یسته کړې
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دگودر غاړه پرې ښایسته ده
ځا نگه دی خدای شامدام روغه لر ینه

دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو ږوند شی بخملی پڼي لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نيسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شينه

دگودر غاړه ورته نيسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شينه

دگودر غاړه ورته نيسه
ليلا دجنو ميره ده مخکې دربه شينه

دگودر غاړه يې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاويزونه

دگودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لگيږی د نجو نکو پلونه

دگودر هر بو ټی داروده
چې لگيدلی پری د پيغلو پلونه

دگودر هر بوټی تازه دی
هرمازد يگر پری جو نې سترگي لگو ينه

دگودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ينه

دگودر هر مازد يگری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د يگر سيل له راځينه

دمازد يگر اوبوله مه ځه
په گودر زانگی دکوډگرو تاويزونه

دمينې دغه نښانې دي
ديوۀ زړگي نه بل ته لاره تللي وينه

دونيا د يار له سره ځار کړه
دونيا به تل وي ياران کله کله وينه

دې پورې کلي کې مين شوم
ملک يې ښوک دی ننواتې ورليږمه

ډولۍ يې ودروه غمازه
چې اخيري ديدن يې وکړم بيا دې ځينه

ډيوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وايې چې ما خوب ليدلی ونه

ډيوې مې بلې په مزار کړه
چيرته وختونو کې د مينې يار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غيږېږه سپيه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی يمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سينې مينځ به جنگوونه

راځه چې دواړه سره يو شو
زما ستا ښوک دي چې مونږ پخلا کوينه

راځه چې دواړه وطن پرېږدو
وروستۍ خبرې به سپين ږيري جوړوينه

راشه اينه دسمال دې واخله
نه دي ياري کړم نه دې نښې گرځومه

راشه په زړه مې گوتې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مينه

راشه په زړه مې گوتې کېده
ياره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترگو کې مې خوب شه
زه شوگيرو د بېلتانه وهلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په خنگ کې کېنه
چې درته ووایم د سوي زړه حالونه

راشه زما په خنگ کې کېنه
که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه

راشه زما په خنگ کې کېنه
که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه

راکړی گل دې بېرته واخله
زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شینه

رامعلومېږي یار مې بایلود
د بېلتانه په جوارگرو واوښتمه

رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه
چې د غرور کندول دې درې وړې شینه

رب دې زما کړه خپله یاره
ما ستا په سر باندې اخیستي تُهمتونه

رنگ به مې ولې نه توریږي
ما یې د غېږې لونگین خوړلي دینه

رنگ به مې ولې نه ژیړیږي
په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه

رنگ به مې ولې نه ژړیږي
چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه

رنگ مې په تاپسې ژیړیږي
کم عقله مور مې د زېړي دارو کوینه

ریبار مې ډېر گړندی راغی
چې مرور اشنا به څه ویلي وینه

ریباره خدای دې سزا درکړي
لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه

ریباره ښه سوچ پکې وکړه
جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه

زړگیه صبر شه مه ژاړه
تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه

زړگي ته ډیرې پلمې اوکړم
دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه

زړگیه پام چې مئین نه شې
اوس معشوقې په زړه داغونه لگوینه

زړگیه ځان ورته تکړه کړه
اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه

زړگیه خدای خبرکه روغ شې
د کړو وریځوپه خنجرخورې گوزارونه

زړگیه دا دې زما حال کړ
د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه

زړگیه صبر دې په خدای شه
په هغه گل چې نازیدې د بل چا شونه

زړگیه صبر دې په خدای شه
جانان په غټو خلکو ځان حسابوینه

زړگیه صبر شوې که نه شوې
که صبر نه یې له گړنگ دې غور ځومه

زړگیه صبر شه مه ژاړه
څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه

زړگیه صبرشه مه ژاړه
ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه

زړگیه مه یې رانه غواړه
د جانان کلي نه پرون را غلی یمه

زړگیه مینه پکې نشته
نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه

زړگیه هلته پاتې کیږې
چې په سیخونو دې ټومبي په اور دې ږدینه

زړگی زماروغ لیونی شو
اوس رانه غواړې دپردی ښنگل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي نه ساته مینه

زړګی مې ټول پرهرپرهردی
دیاردزلفوپه تاروبه یې ګنډمه

زړګی مې نشته چیرته ورک دی
زیری به ورکړم که جانان موندلی وینه

زړه په مثال دسوداګردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې یو و چې تا یوړو
کدو خو نه دی چې به ونیسي ګلونه

زړه مې په توپو نه نړیږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شینه

زړه مې په تورو غرو مین دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځینه

زړه مې په شنو سترګو مین شو
د شنو جنډو زیارت ته ځم چې رضا شینه

زړه مې د خولې په وینا نه دی
که نصیحت ورته سبا بېګاه کومه

زړه مې د سترګو ګیله من دی
چې دیدن ته کړي زه عبس غم تېرومه

زړه مې دورانې کلا برج دی
د غم چیچنې پکې خالې جوړوینه

زړه مې دې ستا په غیږ کې وچوي
چې دچرمو کمیس دې رکګ په وینو شینه

زړه مې ماشوم دی نه پوهیږي
په نیمه لار کې رانه غواړي دیدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه دیوال چې زلزلې وهلی وینه

زلفې یې ببیا پر مخ خورې کړې
د ماز د یګر ګودر له ځی ځان سنګارو ینه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د لیلا سرې شونډې پېزوان خوړلې دینه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مینه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو یمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترګو ته شپې سبا کومه

زما په سترګو کې دې ګل شي
که زه به یې ستا په مینه بل ته غړومه

زما په سر دې منګی مات کړ
اوس به بخیلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننګ ګولی په شا خوړلې وینه

زما جانان د کوچو سپین دی
د پیرنګي سره نوکر دی تور به شینه

زما جانان ګل د پروتې
نرۍ یې ګوتې میرزایي راته کوینه

زما جانان ګل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوینه

زما د ځایه نصیب کم دی
چې په کتاب د سکندر ګورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردګاره زما واوره فریادونه

زما د زړه په سر یې لیکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتې کم عقله
ته په تنکو څانګو کېنې ماتې به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ويلی شمه

زما د لرې وطن ياره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم ديدونه

زما د مينې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وينو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کيږي صفتونه

زما د يار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوينه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګی به ستا راپسې چوينه

زما دې زېړی شي ستا دې تبه
په طبيبانو به جوړه ګرځو مينه

زما لاليه لېونيه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملايان شول
زه د جانان مينې د علمه ووېستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه يمه

زمورِ د کلي نجونه مړي دي
يا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځينه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شينګو دې تنور نه لمبه کوينه

زه په عاشق سرې پوهېږم
د دروازې په ځنځير ځان مشغولوينه

زه په عاشق سرې پوهېږم
يا يې رنګ زېړ وي يا يې شونډې وچې وينه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی څنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سيالۍ راسره ځينه

زه چې سهر د خوبه پاڅم
د کليمې سره دې سمه يادومه

زه چې سهر له خوبه پاڅم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټيکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکي غم کوينه

زه لېونو سره خوشال يم
زما يې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې يې غم ليدلی نه و
چې شوه مينه ډېر يې وليدل غمونه

ژوندون خوغتيه سرمايه ده
ټول هوښياران يې په غزت کې تيروينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خیږم
باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه
یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کېږه
که مساپر په سیند ګډېږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپین مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به ګیله له ما نه کېږي
ماته ګیلې له بېلتانه ولاړې دینه

ستا په بڼو مې زړه زخمي شو
د زړه په وینو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې
اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقیبانو پیغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنګ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګیلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېرشي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پیښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غړوه یاره
دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دا ستا سترګې زما دي
ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترګې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنګ د دنداسې ورکړه مینه

سترګې دې تورې کړه راووځه
سوداګر ګرځي غټې سترګې خوښوینه

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړې
دناغه دارو سترګو څوک طاقت لرینه

سترګه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښایه د بڼو اشارتونه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دي ډکې تو مانچې دي
چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه

سترګې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غړوه ياره
اوړکي بازان دي غټې سترګې خوښوينه

سترګې ديدن وکړي مړې شي
شونډو د غم نه وچ پترې نيولي وينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دينه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوينه

سترګې مې اوباسئ لايق يم
چې بې وفا ته غړېدې مين يې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې توروينه

سترګې هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د يارۍ سوي داغونه

سر لاندې غټه تيګه کېده
پردۍ وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وينه

سورت ياسين راباندې وايه
په ما خولې د زنکدن راغلي دينه

سورت ياسين راباندې وايه
چې مې سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

شاه دګودر له لورۍ راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړې دينه

شاه دګودره روانيږه
زما نر يړۍ د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلۍ قد مو نه

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سورۍ پرې اوړی ژمی وينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
مور يې د زېړې غوا غوړي ورکړې دينه

شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
زه د هجران په سفر ځم تږی به شمه

ښه ده چې ته له خيره راغلې
کنه ما کند کچکول تږه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غټې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځينه

ښه دی چې ستا د يارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
طبیبه لاس مې څله ګورې
عاشق سرې له رنګه تور وي
عاشق کم عقل دی چې ژاړي
عاشقي لال بېلتون ښامار دی
عاشقي لویه پاچاهي ده
عاشقي مه کوئ عالمه
عاشقي وای جدایي نه وای
عالمه څنګه ترې توبه کړم
عالمه یو تر بل ځارېږئ
عالمه یو له بل ځارېږئ
عزرایل هسې ځان بدنام کړ
عطر مې پورې په کفن کړه
عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
عمر دی ډېر شه خپله یاره
غرور په حسن ناداني ده
غل خو په توره شپه کې غلا کړي
غم دې دا ستا نه وفادار دی
غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
فقیره کبر پکې مکړه
قبر مې څنګ کې ورته جوړ کړئ
قبر مې لوڅ کړه حال مې ګوره
قرضدار مې نه یې چې پټ ګرځې

په کتاب پروت یې یادوې شینکي خالونه
زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه
سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه
باران په تیګو باندې څه اثر کوینه
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به یې خورینه
چې معشوقه یې په طرف ولاړه وینه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه
خدایه په در کې به دې څه کم شوي وونه
ما پرې اخیستي دي د کلي تهمتونه
ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه
مرګ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه
په تار د زلفو دې لیلا ورکړه ټکونه
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه
زما د زړه ستنې په تا ولاړې د ینه
حسن د ژمي مازدیګر دی تېر به شینه
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه
ته کله کله غم دې تل راسره وینه
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه
په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه
چې لیلا خاورې درکوي تره پنډونه
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه
زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
څوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وایه چې وران شي
کابل کې شته دی پښتانه ببر برېتونه

کاغذ لیکلی ترېنه واخلئ
د ننۍ زمانې یار دی ټگ به وینه

کاغذه داسي وخت کي ورشه
چې دماښام په ډوډۍ ناست وي وژاړینه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پرې وایه سلامونه

کټ د بلۍ سوري ته راوړه
میاشت د بادرو ده لېونی به شي مینه

کفن مې کلک وگنډه موري
د ځوانۍ ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په درندو کاڼو تلمه

کوڅه کې اودریږه شیرینې
په ماذیگرکې به ضرورهلته درځمه

کوڅه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه

کوڅه کې ژاړي په سلگوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوک به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بیا مې د بنگو پیالۍ مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننگۍ ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولي په تابه گوته ږدینه

که څوک باچا د زمانې شي
د جانان مینه به یې کوڅو کې گرځوینه

که د ځوانۍ دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې ځورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه وای
ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
گرانه وطنه جنگی به دې گټینه

که د یدن کړی گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

که دیدن غواړې راته گوره
زه به ډوډۍ په تناره وځنډومه

که دیدن کړې تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه

که دې خندلي راته نه وای
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ

که دی زما دیدن یاد یږی
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترگو لیدلی جانان کله هېروینه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه

که سړنی اوړی خدای وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه

که سلام غواړې خط به درشي
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه

که لېونی یې زما خوښ یې
خلک یاري د لېونو سره کوینه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنگی کله مرور پخلا کوینه

که مساپر شي بیا به راشې
د تورو خاورو مساپر کله راځینه

که ملامت یم ما دې مړ کړي
چې بې گناه یم سر مې ولې غوڅوینه

که مور او پلار دې خدای رضا کړل
د ماما گانو به دې زنې ونیسمه

که مې نصیب د بدو نه وای
په شین چمن به مې منگی نه ماتېدنه

گلاب د اصله شهزاده دی
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه

گلونه ډېر درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

گوتې قلم ته په ژړا شوې
لیک به باقي وي مورې به تورې خاورې یونه

گودر ته ځم راپسې راشه
ما په منگي کې پراټې راوړې دینه

گودر ته دواړه خویندې راغلې
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه

گوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخورې زړه ازارونه

گیلې به ډېرې ورته وکړم
که مې یو ځل د سور پالنگ ملگری شینه

گل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه گودرونه

گودر پاچا منگی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگی جنگی زما په قبر ږد ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منگی پیغلی زما په قبر وینه

گودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر ته ځم راپسې راشه
زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

ګودر ته ځم راپسې راشه
وخت مازد یګردی چې پری وکړو د یدنونه

ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه

ګودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه

ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښیږی شنی پاخی کټه بازونه

ګودر دی عمر له اباد وې
مازد یګري پکې وی اخترونه

ګودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه

ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه

ګودر کې سری ملبی شوی پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه

ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه

ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

ګودر له ځمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه

ګودر له ځمه را پسی را شه
ما په منګې کې پراتې را وړی د ینه

ګودر له ځی او پښو ته ګوري
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه

ګودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه

ګودرته ځم راپسی راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

ګودرته څی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه

ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه

ګودرکې هره ورځ اختر وې
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه

ګودرکې هره ورځ اختر وې
منګي په سر ورله راځی جو نی سیلونه

ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه

ګودره ټول درته لو ګی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه

ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه

لاړم د خپل وطنه لاړم
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه

لکه کابل دافغان حق دی
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه

لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه

له مانه ولې ګیله من یې
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه

ما خو د لیرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچي د عمره ځار کړې
د سبایي اور یې بلیږي دوی ترې ځینه

ما د کونړ د سیند نه ځار کړي
زما جانان به پکې مخ مینځلی وینه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنګی مې مات بنګړي په قبر ږدینه

ما د نصیب نه تېښته وکړه
نصیب زما د لارې مل راسره ځینه

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنګی مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

ما دې ټوپی په سر ګڼله
د جنګو په وار پیدا ورکه دې کړمه

ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه

ما سره سمه سیالي مه کړه
ما د لنډیو سیپارې ویلي دینه

ما له مې وړی زړګی راکړه
زه وم نادانه په یاری نه پوهېدمه

ما له وړوکي ریبار ځار کړې
چې یوه خبره دوه ځلې راته کوینه

ما ویل یوازې زما یار یې
د اختر ټال یې هر سړی دې زنګوینه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی یاره بې نېټې نشته مرګونه

ما یارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما یې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډېر کتلي وینه

ما یې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګي یې د خور په شانته دینه

ماته دې دومره دیدن بس دی
چې په کوڅه کې پښه نیولی شې مینه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانی ویر پکې کومه

مازدیګر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه

مازدیګر لمونځ دې قبول مشه
دیدن دې پرېښود د ایمان کوې سوالونه

مازدیګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مین وم په دیدن نه مړیدمه

مازدیګری دی سوال قبلیږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازدیګری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړینه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مین وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره یار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې یار ورسېدنه

مخ په قبله مې د یار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا دیدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګین نه یې ځوندې ورک شوي دینه

مرګیه دومره صبر وکړه
یو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د یار په کوڅه یوسئ
چې د نجلۍ د دادا یخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه یم په نامه دې ناسته یمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوینه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوینه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې لیږینه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به یې خویندې د دین په تمه وینه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپینه خولې ویده پرې ایښې ومه

مسافرۍ خوږلیه یاره
پیزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوږلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نری کړ
چې تش وطن رایادوم ژړا راځینه

مسافرۍ نه سترۍ مشې
اول خوله درکړم که دې جیب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوینه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
یو دې خیر ټول کړو بل دې وکړل دیدنونه

منګیه بخت ته دې حیران یم
اول دې ښکل کړې بیا دې غېږ ته خېږوینه

منګې کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي یې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

منګي یې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شیطانۍ منګی په لپو ډکوینه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې برې کېږی د یدنونه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې په سپینه روپۍ خوله نه ورکوینه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې د لارې مېلمانه راستنوینه

مور یې مانبو ورته لوګی کړې
زیارت له تلې چا به یې مخ لیدلی وینه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مینه نجلۍ بل ته ورکوینه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کړه وکړه زوړ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موري کوچيانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهينه

موري کوچيانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

موري لنډۍ توپك مې راکړه
په مامينه جينۍ بل ته ورکوينه

موري لنډۍ توره مې راکړه
په دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه

مين زړګي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مينه په تګ راتګ زياتيږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شينه

مينه په تلو راتلو زياتيږي
کله راځه کله به زه درځم مينه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غريبۍ وژلي دينه

مينه کې هر څه هر څه کيږي
په تا يوه خبره راغله هېر دې کړمه

مينې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

ناري وهم نارې مې نه اورې
هله به يې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کړه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کړه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوږي ورکړې دينه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
يار يې نيستمن دی په ژړا له ملکه ځينه

نجلۍ وړه د ياری نه ده
کم عقله مور يې ورته سترګې توروينه

نجلۍ ولاړه په ماڼځه ده
پېرزو مې نشي تور پيکی په خاورو ږدينه

نری نری لوګی ترې خيږي
د چا په نوې ياری اور ولګېدنه

نړۍ مريخ ته رسيدلې
موږلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترګې نه وينمه

نصيب مې خپل دی رارسيږي
موري زما په نصيب مه کوه جنګونه

نصيبه وسوزې ايره شې
تنديه مات شې تاکې څه ليکلي دينه

نن خو مې ډير يادېږي ياره
خدای دې ناڅاپه چيرته راوله مينه

نن د ګودر په لاره مه ځه
ليلا ولاړه ده په زړه ويشتل کوينه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مينه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګی د غمه خالي شينه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزیږم
تاو کړي غشي مې د غم خوړلي دینه

ودې ویشتم پورته دې نه کړم
خلک ویشتلی مرغۍ ژر پورته کوینه

وربل یې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه

ورشه د یار خبر دې واخله
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي یاري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دي
دتن په وینویې ساتم ترڅوچې یمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وایم چې نیسی اخیستی یمه

ولاړه اوسه چې دې وینمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړې په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

هر کله راشې د یار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وړمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دي که دې یاد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

یا خو زما په زړه تیاره ده
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو زما نصیب خراب دی
یا خو به ټولې یاراني دغسې وینه

یار مې په اوم کې زه اتم کې
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

یار مې په شنو سترګو مین دی
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

یار مې هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یاره زموږکلي ته راشه
یوځه په جیب کې ستالپاره ګرځومه

یاري په تور او په سپین نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

یاري په تور او په سپین نه ده
زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه

یاري خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

یاري خو تا کړه ما خو نکړه
اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياري د دنګې نجلۍ خوند کړي
د پلو لاندې سرې غلی تېروينه

ياري د زور خبره نه ده
که زړه دې نه وي بيا دې نه مجبورومه

ياري د شنې لښتې ګوزار دی
چې چا خوړلی رنګ يې ځای ته نه راځينه

ياري دې ټوله د تګی وه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه

ياري دې نه کوم ډاريږم
د لرې لرې نندراې به دې کومه

ياري دې نه وه خوب ليدل و
څو چې مې سترګې غړولې سبا شونه

يم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه

يو اخيري مصره دې داوي
اخر يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه

يو ځلې بيا په دې لار راشه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل ګردونه

يو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
لار يې صحي کړه په غضب ککړه شومه

يو خو دې غونډه منډه خوله ده
بل دې خبرې په کنده تللي دينه

يو دې غريب پيدا کړم خدايه
بل دې مين په کبرجنې نجلۍ کړمه

يو زخم نه دی چې به جوړ شي
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه

يو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال تږی يم اوبه بهانه کومه

يو وارې ټينګه غېږه راکړه
بيا دې دا دا له توره ورکړه چې راځينه

يوازې خدای به پرې خبر وي
د خندا ډکه خوله به چيرته ناسته وينه

يوازې ژوند مې په کار نه دی
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوۍ خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو یا اي ليرنينګ اپلېکيشني، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړيږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو یا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالي هم جوړ کړی چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډاونلوډولی شي.
http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتياوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library